

Temps de reconexió

Dll, 27/10/2014

[Persona, Empresa i Societat](#)

Quins valors predominen en la nostra societat? Sobre quins valors orientar les nostres pràctiques? En quins valors educar? Quins valors compartir? Com canvien els valors? Aquestes, com altres de semblants, són preguntes que considerem rellevants i que es plantegen en la majoria dels països occidentals. La raó és clara, els valors són com les empremtes dactilars, no es veuen a simple vista, ningú té les mateixes, però la seva petjada resta present en tot el que fem. El darrer llibre de Martha Nussbaum, per exemple, parteix de la premissa que, en èpoques de tensió i acceleració, tota societat necessita reflexionar sobre la solidesa dels seus valors més preuats. Però apel·lar als valors no significa necessàriament conservar-los o immobilitzar la societat, sinó que també implica voler-la criticar i transformar. És a dir, també hi ha una dimensió deliberativa o disputativa dels valors que serveix per dirimir opcions de vida bona diferents o fins i tot oposades que acaben per traslladar-se al marc polític i legal i als principis normatius que regulen les nostres vides.

El problema és que per a discutir sobre valors cal saber primer quins són els nostres, per què els defensem i com s'adeqüen a una realitat dinàmica i canviant. I el problema també és que en els espais de disputa pública (sigui per la nova llei de l'avortament o pels aldarulls de Can Vies, per posar dos exemples) també entren en joc interessos i concepcions ideològiques oposades. Encara que sembli una obvietat, el problema és que per a discutir sobre temàtiques que posen (també) en joc els valors cal començar per saber discutir.

L'Anuari de Valors 2013 que acaba de sortir ens ajuda a avançar en aquesta línia, ja que ens presenta de manera detallada quins han estat els gran debats axiològics de l'any a partir del seguiment de la premsa de més difusió a Catalunya. Revisitar els debats esdevinguts durant tot un any és una petita tasca de remugant. Davant l'acceleració de l'actualitat, creiem que només podrem entendre el nostre estat d'ànim mental si som capaços de reflexionar sobre el temps viscut. Som el que decidim, el que fem i el que discutim. Però, com passa en les rieres de la costa del Maresme, per preveure la torrençera que inundarà carrers i cases a la població costera, hem d'estar amatents a les tempestes i pluges que sovint tenen lloc més amunt. Els canvis socials de vegades semblen sobtats i disruptius tan sols per causa d'un vida instantània projectada sempre cap endavant. Qui mira massa enrere pot acabar petrificat com la dona de Lot, però qui només pensa en avançar pot acabar donant voltes a la sínia com un ruc, repetint els mateixos errors. La reconexió amb els valors exigeix una tasca complexa d'acció i reflexió, de deliberació i discerniment, una tasca d'arranjament entre els judicis i els fets, per entendre els nostres encerts i errors i per seguir readaptant els nostres passos.

L'Anuari de Valors 2013 detecta vuit temàtiques clau de l'any i les ordena d'acord amb la seva rellevància quantitativa i qualitativa a la premsa. Aquests vuit temes són: la problemàtica de la corrupció política al conjunt de l'Estat espanyol, les discussions al voltant del procés sobiranista a Catalunya, les retallades socials i la crisi de l'Estat del Benestar, la deriva de les primaveres àrabs amb conflictes humanitaris com el de Síria o Egipte, l'emergència de la societat civil i la veu dels indignats, l'extensió de la cibervigilància internacional o local, el debat mundial

sobre el lideratge (Papa Francesc, morts de Mandela, Chávez o Thatcher), i finalment les mobilitzacions en defensa del dret a l'habitatge i els casos d'escrache.

L'anàlisi de cada cas permet copsar el núvol de valors que s'hi posa en joc. Així per exemple, el debat sobre la corrupció gira al voltant de valors com ara l'honestedat, l'honradesa i la integritat en la funció pública o el paper de l'exemplaritat en els càrrecs públics. El procés sobiranista detecta la tensió axiològica entre legalitat i legitimitat, reconeixement i lleialtat, i explora els límits del valor de la democràcia (dret a decidir). La crisi de l'Estat del Benestar posa de nou com a valors preeminentes de reflexió la solidaritat, la igualtat, la inclusió i la justícia social i l'apel·lació a la dignitat humana. El cas del conflicte bèl·lic de Síria planteja la difícil defensa dels valors de la convivència, la democràcia, el pluralisme (religiós, ètnic i polític) i els drets humans. El capítol sobre l'emergència de la societat civil fa aflorar les reclamacions d'igualtat, justícia, solidaritat, transparència, participació política i qualitat democràtica. En l'anàlisi del ciberespionatge el debat és en com fer compatibles llibertat i seguretat i quin pot ser el destí de la privacitat o la intimitat de les persones en un context de vigilància i control amb l'omnipresència de les noves tecnologies. L'atenció mundial dedicada al tema dels lideratges ens permet reflexionar sobre els valors del compromís, el coratge, la determinació, la compassió o la responsabilitat. Finalment, les mobilitzacions en defensa del dret a l'habitatge han generat una forma d'activisme social (l'escrache) que ens obliga a pensar sobre els límits de la llibertat d'expressió i manifestació i la distància entre intimitat i intimidació o entre protesta i sensibilització i coacció.

Som, en definitiva, a la vora d'una nova frontera en la que, com sempre, parlem de valors parlant del que fem, i viceversa. O aprenem a reconnectar bé fets i valors o correm el risc de cometre errors importants.

[Article publicat amb Àngel Castiñeira a La Vanguardia el 08.09]